

VIŠJA STROKOVNA ŠOLA ACADEMIA

MARIBOR

UPORABA MOBILNEGA TELEFONA MED DELOVNIM ČASOM

Kandidatka: Martina Domjanić

Vrsta študija: Študentka izrednega študija

Študijski program: Ekonomist

Mentor predavatelj: Uroš Vračko, univ. dipl. ekon.

Mentor v podjetju: Breda Prah, univ. dipl. ekon.

Lektorica: Katja Leva, prof. geo. in slo.

Maribor, 2017

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA

Podpisana Martina Domjanić sem avtorica diplomskega dela z naslovom Uporaba mobilnega telefona na delovnem mestu, ki sem ga napisala pod mentorstvom Uroša Vračka, univ. dipl. ekon.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo delo izključno rezultat mojega dela,
- sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev, ki jih uporabljam v predloženi nalogi, navedena oz. citirana skladno s pravili Višje strokovne šole Academia Maribor,
- se zavedam, da je plagiatstvo – predstavljanje tujih del oz. misli kot moje lastne – kaznivo po Zakonu o avtorskih in sorodnih pravicah (Ur. l. RS 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 68/08, 110/2013 in 56/2015); (v nadaljevanju ZASP), prekršek pa podleže tudi ukrepom Višje strokovne šole Academia Maribor skladno z njenimi pravili,
- skladno z 32. a členom ZASP dovoljujem Višji strokovni šoli Academia Maribor objavo diplomskega dela na spletnem portalu šole.

Maribor, september 2017

Podpis študenta:

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorju, Urošu Vračku, univ. dipl. ekon., za strokovne usmeritve pri pisanju diplomskega dela.

Zahvaljujem se prav tako gospe Bredi Prah, univ. dipl. ekon. za spodbudo in pomoč.

Zahvaljujem se svoji družini in prijateljem, ki so me v času študija spodbujali, podpirali ter verjeli vame.

Zahvaljujem se gospe Katji Leva za lektoriranje diplomskega dela in prijaznost.

POVZETEK

Živimo v obdobju telekomunikacijske družbe, kjer mobilne naprave in elektronske medije uporabljajo vsi člani družbe, saj so zaradi prenosljivosti in nenehne dosegljivosti uporabni kjer koli in kadar koli. Uporaba mobilnih naprav ni omejena zgolj na osebno življenje in prosti čas, temveč ga uporabljamo tudi na delovnem mestu. Zaradi vse večje tehnične dovršenosti mobilni telefoni niso zgolj sredstva za komuniciranje z drugimi osebami, ampak z njimi lahko dostopamo do interneta in socialnih omrežij. Na ta način se povezujemo z znanimi in neznanimi osebami, vzpostavljamo z njimi medsebojne odnose, hkrati pa s pomočjo mobilnih naprav, interneta in socialnih omrežij zadovoljujemo svojo potrebo po informiranju o najrazličnejših temah, izražamo svoje mnenje, znanje in izkušnje.

Uporaba mobilnega telefona izven zasebne sfere pripelje do prepletanja zasebnega in javnega, kar lahko okrne pravico vsakega posameznika do zasebnosti. Pravica do zasebnosti je ena od temeljnih človekovih pravic in je v naši državi urejena z ustavo.

Pri uporabi mobilnega telefona na delovnem mestu v zasebne namene lahko pride do konflikta interesov delodajalca, da zaščiti svojo lastnino in ustrezno, ter pravice zaposlenega do zasebnosti. Nobena od teh pravic pa ne more biti absolutna, v smislu prevladovanja nad drugo, temveč morata biti usklajeni, kar pomeni, da uporaba mobilnega telefona v zasebne namene med delovnim časom ne sme vplivati na strokovno, kvalitetno in pravočasno opravljanje dela. Uporaba mobilnega telefona na delovnem mestu je pogojena z različnimi dejavniki, kot so vrste zaposlitve, dela in delovnih nalog, intenzivnost in zahtevnost dela. Pomemben vpliv pa ima tudi presoja in odnos uporabnika do dela in odgovornosti za kvalitetno opravljeno delo.

Iz empiričnega dela naloge izhaja, da večina sodelujočih meni, da uporaba mobilnega telefona v zasebne namene na delovnem mestu ne ovira uspešnega opravljanja delovnih zadolžitev.

Ključne besede: mobilni telefon, socialna omrežja, komuniciranje, zasebnost, nadzor.

ABSTRACT

The use of mobile phones at the work place

We are living in a society of telecommunications. Mobile devices and electronic media used by every member of our society since they are due to the portability and constant availability; anywhere, anytime. The use of mobile devices is not restricted just for personal use and free time, but also in a work-related capacity. Because of this technical multi use, mobile phones are not only means for communicating with other people, but for accessing the internet and social media and this way, connect with known and unknown people and establish a mutual connection. On the other hand, with the help of mobile phones, internet and social media we satisfy our need to get information on various subjects, express and share our opinion, knowledge and experience.

The use of mobile phones outside of personal use can lead to an interlacing between personal and public. This can turn the rights against of every individual towards privacy. The right to privacy is one of the fundamental human rights and in our country is governed by the constitution.

The use of mobile phones for personal use in the work place can cause conflicts of interest for the employer to protect his property, the correct use of work appliances and employees rights about privacy. None of these rights can be absolute, in the sense of one overcoming the other, but has to be in balance, which means that the use of mobile phones for personal reason during work hours can't distract, intervene or slow down the work being done or keep it from being finished before the deadline. Mobile phone use in the workplace is conditioned by various factors, such as types of employment, work and job tasks, the intensity and complexity of the work. An important influence has also the judgement and attitude of the user towards work and responsibility for the quality of work done.

From the empirical part of the assignment, it shows that most of the participants believe that the use of mobile phones in the work place doesn't distract, intervene or slow down the success of completing the work duties being given.

Key words: mobile phone, social media, communication, privacy, supervision

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	8
1.1	OPIS PODROČJA IN OPREDELITEV PROBLEMA	9
1.2	NAMEN, CILJI IN OSNOVNE TRDITVE	9
1.3	PREDPOSTAVKE IN OMEJITVE RAZISKAVE	10
1.4	UPORABLJENE RAZISKOVALNE METODE	10
2	MOBILNA TELEFONIJA	11
2.1	ZAČETEK IN RAZVOJ MOBILNE TELEFONIJE	11
2.2	RAZVOJ MOBILNE TELEFONIJE V SLOVENIJI	12
2.3	POSEBNOSTI UPORABE MOBILNEGA TELEFONA	12
2.4	OSEBNA IZKUŠNJA UPORABE MOBILNEGA TELEFONA	13
2.5	DRUŽBENO SOCIALNA OMREŽJA	14
2.5.1	<i>Vrste družbeno socialnih omrežij</i>	14
2.5.2	<i>Prednosti in slabosti družbeno socialnih omrežij</i>	15
2.5.3	<i>Vpetost družbeno socialnih omrežij v vsakdanje življenje posameznika</i>	15
2.5.4	<i>Statistični podatki</i>	16
2.5.5	<i>Vpliv družbeno socialnih omrežij na medosebne odnose</i>	16
2.5.6	<i>Škodljiva raba družbeno socialnih omrežij</i>	17
2.5.7	<i>Osebna izkušnja uporabe družbeno socialnih omrežij</i>	18
3	UPORABA MOBILNEGA TELEFONA NA DELOVNEM MESTU	20
3.1	UPORABA MOBILNEGA TELEFONA MED ZASEBNO IN JAVNO SFERO	20
3.2	ZAKONSKA UREDITEV UPORABE MOBILNEGA TELEFONA V JAVNOSTI	21
3.3	MOŽNOST NADZORA UPORABNIKOV MOBILNEGA TELEFONA	22
3.4	UPORABA OSEBNIH MOBILNIH TELEFONOV NA DELOVNEM MESTU	22
3.5	UPORABA MOBILNIH TELEFONOV NA DELOVNEM MESTU IN PRAVICA DO ZASEBNOSTI	23
4	EMPIRIČNI DEL DIPLOMSKEGA DELA	25
4.1	ANKETNI VPRAŠALNIK	25
4.2	NAMEN RAZISKAVE	25
4.3	REZULTATI RAZISKAVE	25
4.4	POVZETEK ANKETE	36
4.5	POSTAVLJENE HIPOTEZE V ODNOSU DO REZULTATOV RAZISKAVE	37
5	SKLEP	38
6	VIRI IN LITERATURA	41

7 PRILOGA	43
------------------------	-----------

KAZALO TABEL

TABELA 1: PRIKAZ RAZLIČNIH GENERACIJ ANKETIRANCEV	26
TABELA 2: UPORABA SOCIALNIH OMREŽIJ V %	29
TABELA 3: RAZLOGI ZA UPORABO MOBILNEGA TELEFONA MED DELOVNIM ČASOM	31

KAZALO GRAFIKONOV

GRAFIKON 1: RAZMERJE MED ANKETIRANIMI PO SPOLU	NAPAKA! ZAZNAMEK NI DEFINIRAN.
GRAFIKON 2: RAZLOGI ZA NAKUP MOBILNEGA TELEFONA.....	NAPAKA! ZAZNAMEK NI DEFINIRAN.
GRAFIKON 3:UPORABA DRUŽBENIH OMREŽIJ	NAPAKA! ZAZNAMEK NI DEFINIRAN.
GRAFIKON 4: UPORABA MOBILNIH NAPRAV MED DELOVNIM ČASOM	NAPAKA! ZAZNAMEK NI DEFINIRAN.
GRAFIKON 5: UPORABA MOBILNEGA TELEFONA MED DELOVNIM ČASOM TER NJEGOV VPLIV NA DELO ANKETIRANCEV.	NAPAKA! ZAZNAMEK NI DEFINIRAN.
GRAFIKON 6: UPORABA MOBILNEGA TELEFONA MED DELOVNIM ČASOM	NAPAKA! ZAZNAMEK NI DEFINIRAN.
GRAFIKON 7: MNENJA ANKETIRANIH O UPORABI OSEBNEGA MOBILNEGA TELEFONA NA DELOVNEM MESTU	NAPAKA! ZAZNAMEK NI DEFINIRAN.

1 UVOD

Živimo v dobi informacijske tehnologije, ki vstopa v vsa področja našega življenja. Redki so, ki ne uporabljajo mobilnega telefona. Prednosti mobilnih naprav, kot sta prenosljivost in nenehna dosegljivost, imata posledici, da mobilne telefone uporabljamo kjerkoli in kadarkoli in za najrazličnejše namene. Sodobni mobilni telefoni so tehnično zelo izpopolnjeni in imajo številne funkcije. Zraven preproste besedne komunikacije imajo še dostop do interneta, delujejo kot navigacijska naprava, imajo fotoaparati in kamero, video predvajalnik, budilko, radio, koledar, dostop do elektronske pošte, do dnevnih novic itd. Z razširjenostjo WI-FI povezav je možno dostopati do socialnih omrežij in vstopati v interakcije s številnimi posamezniki ne glede na geografsko oddaljenost. Ob izmenjavi vseh teh podatkov, telefonskih klicev, kratkih besednih sporočil, elektronskih sporočil, fotografij, video posnetkov, zavedno in nezavedno objavljamo številne osebne podatke oz. podatke vezane na osebne okoliščine, ki postanejo dostopni drugim. Pri tem pride do prepletanja zasebnega z javnim.

Uporaba mobilnega telefona, kot rečeno, ni vezana le na naše osebno življenje in prosti čas, temveč tudi na zaposlitev in opravljanje našega dela. Uporaba mobilnih naprav v službenem času, bodisi da gre za delodajalčeve službene naprave ali za zasebne, pripelje do konflikta interesov med delodajalčevim interesom do zaščite svoje lastnine in delovnih sredstev ter interesom zaposlenega do zasebnosti. Nujno je, da so ti interesi v čim večjem ravnovesju, saj v nasprotnem primeru pride do neustreznega ravnanja preko mobilnih naprav posredovanih podatkov ali celo njihove zlorabe. Zato je nujno, da se varstvo pravice do zasebnosti in pravice do varovanja osebnih podatkov ter varstvo do lastnine dosledno uresničuje, kot določa zakonodaja.

V teoretičnem delu naloge bodo opredeljeni pojmi mobilne telefonije in socialnih omrežij ter njihov vpliv na sodobni način življenja. V nadaljevanju bo podrobneje opredeljena uporaba mobilnih naprav na delovnem mestu ter prepletanje zasebnega z javnim. Predstavljen bo konflikt interesov delodajalca po zaščiti lastnine – lastnega telekomunikacijskega sistema – in pravice zaposlenega do zasebnosti.

V praktičnem delu bodo predstavljeni rezultati spletne ankete uporabnikov mobilnih naprav in njihov odnos do uporabe le-teh na delovnem mestu. Na podlagi rezultatov bodo potrjene ali ovržene postavljene hipoteze.

1.1 Opis področja in opredelitev problema

Ko opazujem svoje sodelavce, opažam, da večina uporablja mobilne telefone med delovnim časom. Tudi sama uporabljam telefon med delovnim časom za različne stvari, od pogovarjanja in pisanja sporočil do brskanja po internetu oz. socialnih omrežjih.

V diplomskem delu me je zanimalo predvsem, v kolikšni meri to vpliva na njihovo delo in kakšen je njihov pogled na to. Glede na to, da ima večina mojih sodelavcev profil vsaj na Facebooku in da je splošno mnenje, da so socialna omrežja "stvar mladine", sem raziskala, ali je to res. Ali so socialna omrežja res bolj priljubljena med mladimi? V današnjih časih so družbeno socialna omrežja glavni vir komunikacije med ljudmi in tudi lažje je kontaktirati ljudi v tujino. Prav tako je ceneje nekomu poslati sporočilo preko Facebooka, npr. v Francijo ali recimo preko oceana, kot pa tja poslati SMS sporočilo.

1.2 Namen, cilji in osnovne trditve

Namen diplomskega dela je raziskati področje mobilnih naprav in njihove uporabe na delovnem mestu.

Cilj diplomskega dela je ugotoviti, ali uporaba mobilnih naprav na delovnem mestu vpliva na opravljeno delo, bodisi, da gre za osebne ali delodajalčeve mobilne naprave, na način, da delo ni opravljeno v skladu z delovnimi zadolžitvami.

Cilj diplomskega dela je tudi, da s pomočjo rezultatov spletne ankete, potrdimo oz. ovrgemo postavljene hipoteze.

Osnovne trditve moje diplomskega dela so:

H1: Socialna družbena omrežja so bolj priljubljena med mlajšo generacijo.

H2: Moji sodelavci kupujejo boljše telefone, da bi se zlili z okolico.

H3: Zaposleni, ki po telefonu govorijo več, naredijo manj od tistih, ki se po telefonu ne pogovarjajo toliko.

1.3 Predpostavke in omejitve raziskave

Predpostavila sem, da bo za izdelavo diplomskega dela na voljo dovolj literature na izbrano temo, saj gre za pomembno področje, ki posega na vsa področja življenja sodobnega človeka. Prav tako predpostavljam, da bom iz spletne ankete pridobila merodajne in resnične podatke.

Naloga oz. raziskava je omejena na uporabnike mobilnih naprav, ki so v delovnem razmerju ali v eni od oblik zaposlitve. V anketi so sodelovale osebe, ki so zaposlene pri različnih delodajalcih, kar za namen naloge ni bistveno, saj so anketna vprašanja zastavljena splošno in se nanašajo na odnos uporabe mobilnega telefona na delovnem mestu ne glede na vrsto delodajalca. V raziskavi niso zajeti delodajalci, zato njihovega mnenja o vplivu uporabe mobilnega telefona na delovnem mestu raziskava ne bo mogla prikazati.

1.4 Uporabljene raziskovalne metode

Za teoretični del diplomskega dela je uporabljena metoda raziskovanja domače in tuje strokovne literature in statističnih podatkov, metoda deskripcije, torej opisovanje posameznih pojmov, in metoda kompilacije – navedbe, citati drugih avtorjev.

Pri izdelavi diplomskega dela je uporabljena tudi metoda opazovanja.

V empiričnem delu je uporabljena metoda spletne ankete, v kateri udeleženci anketiranja neposredno posredujejo podatke, ki so relevantni na zastavljeno temo.

2 MOBILNA TELEFONIJA

2.1 Začetek in razvoj mobilne telefonije

Začetki mobilne telefonije segajo v leto 1973, ko je ameriško podjetje Motorola izdelalo prvi mobilni telefon na svetu. To je bila Motorola DynaTAC 8000x, ki je bila veliko večja in bistveno težja od današnjih mobilnikov. Bila je brez zaslona, namenjen je bila le pogovorom. Ta model je bil v bistvu stacionarni telefon, ki je deloval preko brezžičnega omrežja, saj takrat v Ameriki, kjer je bil model razvit, še niso poznali delujočega mobilnega omrežja. Šele čez desetletje je Zvezna komisija za komunikacije potrdila model DynaTAC 8000x. To je pomenilo začetek mobilne telefonije v Ameriki, ko je Ameritech, telekomunikacijski operater, razvil in zagnal prvo telekomunikacijsko omrežje. Čeprav je obstajal dvom v številno prodajo naprav, je bilo v prvem letu prodanih že kar 1.500 naprav, kar je bilo precej več, kot je bilo pričakovano in to kljub visoki ceni. Ta začetni mobilni telefon je bil zaradi cene razglašen za igračko bogatih in premožnih.

Ko govorimo o začetkih mobilne telefonije, nikakor ne smemo prezreti Grahama Bella, ki je leta 1876 patentiral stacionarni telefon.

Predhodnik komercialnih mobilnih telekomunikacij je analogno celično omrežje (angl. »cellular network«), ki ga je vzpostavila Nippon Telegraph and Telephone (NTT) na Japonskem leta 1979. Omrežje je bilo sprva v uporabi na področju mesta Tokia, kasneje pa se je razširilo na celotno Japonsko (Hribar, 2007).

Prvo generacijo mobilnih omrežjih, poimenovano Nordic Mobile Telephone (NMT), so uvedli v Savdski Arabiji leta 1981. Uvajanje NMT-ja se je nadaljevalo v skandinavskih državah, od tam pa se je razširilo v druge evropske države, tudi v Slovenijo, kjer je začelo delovati leta 1991 in je delovalo vse do leta 2005. Uporabljalo ga je približno 42.000 uporabnikov.

Konec osemdesetih let se je razvil sistem druge generacije digitalnih omrežjih, ki se je imenoval Global System for Mobile Communication (GSM). Prvo omrežje je bilo vzpostavljeno leta 1991 v skandinavskih državah, leta 1996 pa se je tudi v Sloveniji začela vzpostavitev digitalnega sistema mobilne telefonije Mobitel GSM. Razvoj mobilne telefonije se je nezadržno nadaljeval. Nastala je tretja generacija tehnologije mobilnih komunikacij, imenovana Universal Mobile Telecommunications System (UMTS). Ta sistem je omogočal visoko kakovost in varnost govornih komunikacij in dodatnih storitev, kot so prenos

podatkov, faks storitev, prenos kratih sporočil, gostovanje uporabnikov v omrežjih drugih operaterjev ter videofonijo (Hribar, 2007). Omrežje UMTS tretje generacije je tako spremenilo mobilni telefon v večnamensko napravo, ki med drugim omogoča tudi video na zahtevo in hiter dostop do interneta (Hribar, 2007).

V letu 2008 je nastala četrta generacija sistema globalne mobilne komunikacije – 4G, ki omogoča kvalitetno uporabo številnih storitev, kot so mobilna televizija, mobilne konference, izobraževanje na daljavo, brezžičen dostop do širokopasovnih fiksnih omrežij in prehajanje med različnimi omrežji.

Danes so na trgu na voljo mobilne naprave z raznolikimi tehnološko izpopolnjenimi aplikacijami in funkcijami, ki se nanašajo na velikost, hitrost in predstavnost podatkov.

2.2 Razvoj mobilne telefonije v Sloveniji

Začetki segajo v leto 1991. Tega leta je bila v Sloveniji ustanovljena družba Mobitel, slovenski nacionalni operater mobilnih komunikacij, z nalogo, da zagotovi razvoj mobilnih telekomunikacij in izgradi mobilno omrežje.

Pred osamosvojitvijo, ko je bila Slovenija del skupne države Jugoslavije, je leta 1987 v Zagrebu delovala prva bazna postaja za sistem analogne mobilne telefonije (NMT), ki je bila postavljena za potrebe univerzijade. Naš NMT je deloval na frekvenci 420 MHz, v ostalem svetu na 45 MHz, saj je bila ta frekvenca rezervirana za jugoslovansko armado. Zato slovenski uporabniki do uvedbe digitalnega sistema GSM, leta 1996, mobilnega telefona v tujini niso mogli uporabljati.

Prvi mobilni telefon, ki je bil na voljo Slovencem, je bil NMT CarryPhone. Danes lahko v Sloveniji kupimo praktično vsako napravo, ki se pojavi na svetovnem trgu.

Uporaba mobilnih telefonov se je po Sloveniji razširila leta 1997, ker so postale cene mobilnih naprav bolj dostopne. Po podatkih statističnega urada je bilo v prvem četrtletju leta 2016 2.340.539 uporabnikov mobilnega omrežja v Sloveniji, kar je za 1 % več kot v enakem obdobju predhodnega leta.

2.3 Posebnosti uporabe mobilnega telefona

Največja posebnost uporabe mobilnega telefona je nepretrgana dosegljivost kjer koli in kadar koli.

Kot pravi (Rheingold, 2004), ki preseže vse teorije, ki so kadar koli bile napisane o medosebnih odnosih, ki se ustvarjajo in ohranjajo po internetu. Mobilne komunikacije je opredelil tako:

- »komuniciranje poteka med posamezniki, ki se med seboj poznajo – člani omrežja se med seboj kličejo po mobilnem telefonu ali si pošiljajo kratka sporočila;
- neprestana dosegljivost kjer koli in kadar koli – mobilni telefon omogoča, da so posamezniki neprestano dosegljivi. Povezava z internetom ni omejena samo z uporabo računalnika, saj se lahko posamezniki z mobilnim telefonom priključijo na internet kjer koli;
- komunikacije, ki temeljijo na besedilu, se razvijajo v komunikacije, ki vsebujejo besedilo, zvok in sliko ('spajanje' telefonov in kamer);
- mobilne komunikacije pomembno vplivajo na to, kako družbene skupine usklajujejo različne dejavnosti in so tesno povezane z vedenjem posameznikov v fizičnem svetu« (Rheingold, 2004).

2.4 Osebna izkušnja uporabe mobilnega telefona

Prvi mobilni telefon sem dobila v 5. razredu osnovne šole kot darilo. Zelo sem se ga razveselila. Uporabljala sem ga za pogovore z domačimi in v manjši meri s sošolkami. Z leti sem dobila vedno bolj izpopolnjene telefone, s pomočjo katerih sem komunicirala z vedno večjim številom ljudi. S pridobitvijo pametnega telefona sem začela dostopati do interneta in socialnih omrežij ter uporabljati različne aplikacije. Mobilni telefon je zame nepogrešljiv. Uporabljam ga za klice, besedna sporočila, budilko, dostopanje do interneta, socialnih omrežij in drugih aplikacij, za pregled elektronske pošte, za poslušanje glasbe, fotografiranje, igranje iger ...

Uporabo mobilnega telefona ne omejujem zgolj na prosti čas, ampak ga uporabljam tudi med delovnim časom. Pri tem skrbim, da to ne vpliva na kvaliteto mojega dela. Klicem in sporočilom ne dajem prednosti pred delovnimi nalogami. V službenem času osebni mobilni telefon uporabljam za klice, besedna sporočila ter občasno brskanje po socialnih omrežjih.

V zvezi z uporabo mobilnega telefona v javnosti nimam pomislekov, vendar sem pri tem pazljiva, skrbim, da se o osebnih in intimnih zadevah ne pogovarjam ob prisotnosti tujih ljudi. Večinoma upoštevam navodila o prepovedi uporabe mobilnega telefona, npr. pri zdravniku ali v kinu.

Uporaba mobilnih telefonov s strani drugih ljudi me ne moti. Občasno sem priča, po mojem mnenju, neustrezni uporabi mobilnega telefona v javnosti, ko je vsebina telefonskega razgovora izrazito osebne ali intimne narave, ali pa je pogovor zelo glasen, komunikacija je agresivna, uporabljene pa so vulgarne besede.

2.5 DRUŽBENO SOCIALNA OMREŽJA

Besedna zveza socialno omrežje pomeni več oseb, ki se med seboj poznajo, družijo in imajo skupne značilnosti; gre za socialno mrežo posamezne osebe. Računalniška razlaga te besedne zveze označuje različne družbene storitve na svetovnem spletu, na katerem se uporabniki povezujejo v virtualne skupnosti, kar jim omogoča spletno druženje (Socialna omrežja, brez datuma). Osnova za virtualna socialna omrežja je internet. Posamezniku omogočajo spoznavanje drugih oseb in povezovanje z njimi, predstavljanje sebe in svojih interesov, širjenje in pridobivanje informacij, izražanje mnenj, iskanje zaposlitve, kupovanje in prodaja izdelkov in storitev in še mnogo drugega. Obsegajo prostočasne in zabavne vsebine, prav tako pa tudi povsem resne vsebine, ki so povezano z zaposlitvijo in izobraževanjem.

Ena izmed pomembnih značilnosti socialnih omrežij je omogočanje interakcije na daljavo, torej ne glede na geografske, časovne in materialne danosti. Ker navedeni dejavniki ne igrajo pomembne vloge pri vključevanju v socialna omrežja, lahko posameznik vzpostavi in ohrani stike z osebami, ki jih sicer nikoli ne bi mogel spoznati oziroma z njimi vzpostaviti stik.

2.5.1 Vrste družbeno socialnih omrežij

Profilska družbena omrežja so tista, s pomočjo katerih lahko posameznik objavlja informacije o sebi, o svojih interesih, aktivnostih, izraža svoja mnenja, deli svoje fotografije. Eno izmed najbolj priljubljenih tovrstnih družbenih omrežij je Facebook.

Vsebinska omrežja so omejena na eno vsebino, na primer objava fotografij, glasbe, videoposnetkov. To sta Instagram, YouTube.

Večuporabniška virtualna okolja so družabna omrežja, v katere se povezujejo uporabniki, igralci različnih računalniških iger, kot sta World of Warcraft ter Second Life.

Mikroblog uporabnikom omogoča pisanje kratkih sporočil, komentarjev, objavljanje fotografij ter videoposnetkov. Zanj je značilna količinska omejitev uporabe znakov. Pri enem izmed najbolj priljubljenih, Twitterju, je dovoljena uporaba 140 znakov na sporočilo.

Mobilna omrežja so družbeno socialna omrežja, ki so dostopna preko mobilnega telefona kot aplikacija. To omogočajo vsa priljubljena socialna omrežja, kot so Facebook, Twitter, Instagram (Značilnosti družabnih omrežij, 2017).

2.5.2 Prednosti in slabosti družbeno socialnih omrežij

Poglavitne prednosti socialnih omrežij so enostavno, hitro in brezplačno dostopanje do raznolikih vsebin in velikega števila oseb. S pomočjo lastnega profila lahko uporabnik zadovolji svoje interese po druženju in komuniciranju z znanimi ter neznanimi osebami, zabavi, informiranju ter hkrati promovira svoje znanje in izkušnje. Pri tem je neodvisen od geografskega in ekonomskega položaja. Socialna omrežja so dostopna kadar koli in kjer koli.

Slabosti družbenih omrežij so predvsem v pojavu lažnih in zavajajočih profilov in vsebin, velikemu številu informacij, ki jih uporabnik ne izbira sam, vendar se mu samodejno ponujajo preko aktivnosti spletnih prijateljev. Med slabosti socialnih omrežij se šteje tudi velika osebna oziroma zasebna izpostavljenost uporabnika, ki jo ta omogoči sam s svojimi aktivnosti na svojem profilu in na ta način omogoči velikemu številu znanih in neznanih akterjev vdiranje na področje njegove zasebnosti.

2.5.3 Vpetost družbeno socialnih omrežij v vsakdanje življenje posameznika

Z razširjenostjo uporabe mobilnih naprav med prebivalstvom vseh starostnih skupin je dostopanje do socialnih omrežij zelo poenostavljeno. K njihovi uporabi pa pripomore raznolika ponudba različnih informacij in storitev, od dnevnega dogajanja v lokalnem okolju in po svetu, do zabavnih vsebin iz sveta glasbe in filma, do vzgoje, osebne rasti, literature in kulture, športa itd. Za razliko od preteklosti, ko je bilo potrebno informacijo poiskati v knjigi, časopisu, pri sosedu, jo lahko danes preprosto poiščemo na enem izmed socialnih omrežij. In ne le-to, preko socialnih omrežij uporabniki ponujajo svoja znanja in izkušnje ter iščejo zaposlitev, delodajalci pa preko enakih spletnih omrežij iščejo kadre. Socialna omrežja igrajo pomembno vlogo pri oglaševanju in trženju številnih in raznolikih storitev ter izdelkov.

2.5.4 Statistični podatki

Po podatkih SURS-a (Statistični urad RS) je v prvem četrtletju 2016 bilo med 16–75 let starimi osebami 75 % uporabnikov interneta, 64 % teh oseb je internet uporabljalo vsak dan ali skoraj vsak dan. Internet so do starostnega razreda 35–44 let uporabljale skoraj vse osebe. Od starostnega razreda 45–54 let dalje uporaba interneta upada. Rednih uporabnikov interneta med osebami te starosti je bilo 78 %, nato pa se s starostjo zmanjšuje in je v starostni skupini 65–74 let le še 29 %. Raziskava je podprla splošno znano dejstvo, da je odstotek oseb, ki so dostopale do interneta preko mobilnega ali pametnega telefona najvišji v starostnih skupinah 16–24 let in 25–34 let, in sicer 91 % (Zupan, 2016).

V raziskavi Valicon v letu 2016 je bilo ugotovljeno, da med socialnimi omrežji prevladuje Facebook, saj ga uporablja 833.500 uporabnikov, in sicer več kot 500.000 oseb dnevno.

Sledita Twitter z nekoliko več kot 200.000 uporabnikov ter Instagram z malo več kot 180.000 uporabnikov (Valicon, 2016).

2.5.5 Vpliv družbeno socialnih omrežij na medosebne odnose

Ko govorimo o družbenih omrežjih, govorimo o ljudeh, ki so dejavni na teh omrežjih in z drugimi uporabniki stopajo v medosebne odnose, vendar ti odnosi niso neposredni kot v osebni komunikaciji, temveč so posredni, saj potekajo skozi komunikacijski kanal; to je socialno omrežje. Pri virtualnem medosebnem odnosu gre bolj za medsebojno povezanost kot za odnos. Poleg tega so virtualni odnosi bolj površinski in brezosebni. V komunikaciji na socialnem omrežju ni mogoče uporabiti neverbalnega vidika komunikacije, kot so ton glasu, izraz obraza, gestikulacija, telesna drža, očesni stik, zato svoje misli in čustva izražamo z besedami ali različnimi znaki, simboli, npr. emotikoni. Pomen prijateljev in prijateljstva v socialnih omrežjih je povsem drugačen kot v resničnem življenju, saj je na socialnem omrežju prijatelj vsak, s katerim stopimo v stik in ni nujno, da ga osebno poznamo.

Preko socialnih omrežjih je pa vseeno možno vzpostaviti podpirajoče medsebojne odnose, ki so uporabnikom v oporo v težkih življenjskih situacijah.

«Socialno omrežje, ki ponuja emocionalno oporo, je za posameznika zelo pomembno, saj je to omrežje sestavljeno iz oseb, ki so posamezniku zelo blizu in pomembno vplivajo na njegovo življenje ter na obvladovanje kriznih in stresnih situacij v njegovem življenju» (Zdešar & Kogovšek, 2007).

Po drugi strani pa se na socialnih omrežjih vzpostavijo medsebojni odnosi, ki uporabnika prizadenejo, ponižajo in užalijo. Lahko postane celo žrtev spletnega mobinga, prevar, potegavščin, zlorabe in kraje identitete. V izogib spletnim prevaram in drugim zlorabam se je nujno poučiti o tveganju in nevarnosti, ki jih prinašajo družbena omrežja. O tem se je možno poučiti na spletni strani www.varninainternetu.si.

Pri uporabi socialnih omrežij lahko najdemo številne pozitivne učinke na kvaliteto medosebnih odnosov, ki se lahko vzpostavljajo ne glede na geografsko oddaljenost in telesne značilnosti, npr. stigmo zaradi bolezni ali invalidnosti, ne glede na osebnostne značilnosti in ne glede na spretnost govorne komunikacije. Istočasno pa lahko pretirana uporaba socialnih omrežij pri človeku povzroči socialno izolacijo, izključitev iz vsakdanjega življenjskega okolja oz. vsakdanjih medosebnih življenjskih interakcij in nadomeščanje le-teh z virtualnimi interakcijami.

2.5.6 Škodljiva raba družbeno socialnih omrežij

Mobilne telefone in računalniške naprave vsakodnevno uporablja vedno več ljudi. Z njihovo uporabo se srečujejo že v zgodnjem otroštvu. Čeprav je namen uporabe pozitiven, npr. povezanost s starši, občasen dostop do zabavnih vsebin, pa se čas uporabe zelo poveča in lahko preraste v odvisnost, kar poveča možnost zlorabe. Da se izognemo temu, so na spletu na voljo številne strani, ki so namenjene tako otrokom in mladostnikom kot njihovim staršem za povečanje varnosti pri uporabi mobilnih naprav in družbenih omrežij. Ena takšna spletna stran je Safe.si, ki med raznolikimi vsebinami ponuja tudi nasvete za vedenje na spletnih družabnih omrežjih. 10 »naj« njihovih nasvetov za uporabo spletnih družabnih omrežij:

- »Že na začetku, ko se pridružuješ novemu socialnemu omrežju, vpiši čim manj osebnih podatkov. Raje ne sinhroniziraj profila in podatkov z drugimi omrežji, e-mail računom, kontakti v mobilnem telefonu ipd.
- Upoštevaj starostno omejitev, ki jo imajo družbena omrežja (pogosto je 13 let, za nekatera pa tudi 18).

- Nastavitve zasebnosti svojega profila v družabnih omrežjih nastavi tako, da lahko tvoje objave in profil vidijo le prijatelji in ne splošna javnost. Družabna omrežja zelo pogosto spreminjajo te nastavitve, zato vsake toliko preveri, če je še vedno vse v redu.
- Za prijatelje v družabnih omrežjih sprejemaj le ljudi, ki jih tudi v »živo« poznaš, in ne potrjuj neznancev, samo zato, da boš imel čim več prijateljev.
- Nauči se prijaviti zlorabo, nadlegovanje, sovražno skupino, sliko, posnetek in blokirati osebo v družabnem omrežju, ki ga uporabljaš. Nauči se tudi izbrisati svoj profil.
- Spoštuj zasebnost drugih in ne objavlaj njihovih slik, če ti tega niso dovolili. Prav tako preverjaj in spremljaj, kaj so drugi objavili o tebi.
- Nikomur ne zaupaj svojega gesla za omrežja, lahko ti ukrade identiteto in povzroči velike težave.
- Previdno z uporabo lokacijskih storitev v družabnih omrežjih.
- Preko družabnih omrežjih se širijo tudi spami, virusi in goljufije. Ne odpiraj sporočil od neznancev in nenavadnih sporočil tvojih prijateljev (kjer te prosijo za denarno pomoč ali ti pošiljajo "smešne" ali podobno "zanimive" posnetke).
- Zavedaj se, da kar objaviš na družabnem omrežju, na nek način, predaš v last omrežja, saj lahko kasneje uporabijo te podatke in slike za oglaševalske namene. Preberi pogoje uporabe omrežja, ki ga uporabljaš in ugotovi, kaj lahko storiš s tvojimi podatki ...« (Spletna družabna omrežja - 10 naj nasvetov, 2017).

2.5.7 Osebna izkušnja uporabe družbeno socialnih omrežij

S socialno družbenimi omrežji sem se srečala v srednji šoli. V tistem času sta bili med bolj priljubljenimi spletni strani Glasuj zame ter Ii2. Ker je večina mojih prijateljic takrat uporabljala ta spletna omrežja, sem se tudi sama odločila, da si ustvarim profil. Nudili sta objavlanje slik ter komuniciranja z drugimi ljudmi. Zaradi porasta in ustanovitev drugih, danes priljubljenih socialnih omrežij, sta obe spletni strani izgubili na priljubljenosti, uporabi, obisku in prepoznavnosti.

Ne dolgo za tem, ko je Facebook postal dostopen vsem po svetu, sem se mu tudi sama pridružila. Veliko mojih prijateljev ga je že uporabljalo. Socialno omrežje Facebook uporabljam vsakodnevno, večkrat na dan, sproti preverjam nove objave spletnih prijateljev in "všečkanih strani", spremljam novice o dogajanju v lokalnem okolju, na svetu, v svetu zabave

in športa. Sama objavljam malo vsebin, če pa že, je to glasba, ki mi je všeč ter fotografije – sebkke. Družbeno omrežje sem uporabila kot medij za pridobitev anketirancev za sodelovanje pri anketi za to diplomsko delo.

Preko Facebooka se povezujem zgolj z osebami, ki jih tudi osebno poznam, med drugim tudi s sorodniki, s katerimi sem redko v osebni stiku. Moja izkušnja s socialnimi omrežji je pozitivna.

Preko drugih socialnih omrežij, Twitter, Instagram, sem spoznala veliko zanimivih ljudi iz tujine in drugih krajev v Sloveniji, s katerimi bi se verjetno težko ali sploh ne srečala.

Kot aktivna opazovalka ugotavljam, da moji vrstniki in druge osebe, ki jih poznam (bivše sošolke, sošolci, sosedi, prijatelji, prijateljice, sodelavci) uporabljajo istočasno številna družbena omrežja vsakodnevno. V največji meri jih uporabljajo za objavljanje fotografij in lastnih dosežkov. Osebe, ki jih poznam in so aktivne pri uporabi spletnih omrežij, prevladujejo v starostnem obdobju 22– 27 let.

3 UPORABA MOBILNEGA TELEFONA NA DELOVNEM MESTU

Mobilni telefoni so že nekaj časa pomemben, celo nepogrešljiv del naše vsakdanjosti. Uporabljamo ga povsod in ob vsakem času. Prav tako nam omogoča neprekinjeno dosegljivost za druge ljudi ter tudi, da so drugi nenehno dosegljivi nam. Uporaba je postala del naše vsakodneвне rutine, saj mnogi dan začnejo s preverjanjem sporočil in aktivnosti na socialnih omrežij in ga na enak način zaključijo. Od mobilnega telefona se praktično nikoli ne ločimo, saj njegovo uporabo prekinemo zgolj v redkih primerih, predvsem, ko je ta prepovedana, npr. v zdravstvenih ustanovah, v gledališču, med vožnjo. Uporabljamo ga tudi na delovnem mestu, in sicer tako za zasebne kot za službene zadeve.

3.1 Uporaba mobilnega telefona med zasebno in javno sfero

Poleg neprestane dosegljivosti je za uporabo mobilnega telefona značilna tudi njegova prenosljivost. Torej uporaba ni vezana na določen prostor ali kraj. Uporabljamo ga ne le doma, v zasebnosti, ampak tudi v javnosti, npr. na avtobusu, v čakalnici, na ulici, v lokalu, v trgovini, v uradu. Z uporabo mobilnega telefona v javnosti, zlasti, kar se tiče pogovora, pride do izpostavljanja naše zasebnosti v javnem prostoru ter s tem tudi vdiranje v zasebnost drugih, ki so hote ali nehoti navzoči pri našem pogovoru po mobilnem telefonu. Ker smo uporabo mobitela tako intenzivno vgradili v naše vsakdanje življenje, se preko njega pogovarjamo o najbolj zasebnih, celo intimnih zadevah in na ta način te prenašamo v javni prostor, istočasno s tem naključno prisotne "prisilimo" k poslušanju našega razgovora. Ob tem se postavi vprašanje, ali s tem, ko opravljamo zasebne pogovore preko mobitela na javnem prostoru, druge nadlegujemo in posegamo v njihovo zasebnost. Prav tako se pojavlja vprašanje, ali je kršena naša zasebnost. Opravljanje pogovorov preko mobilnih naprav v javnosti je zavestna odločitev, vendar pa je vprašljivo, ali se uporabnik zaveda, da na ta način drugim dovoljuje, da pogovor poslušajo ter jih nehoti povabi v lastno privatno sfero.

Uporabnik ima vedno možnost, da v javnem prostoru pogovorov preko mobilne naprave ne opravlja, klica ne sprejme ali ga zavrne. Po drugi strani pa se uporaba mobilnih telefonov formalno omejuje z izključitvijo same naprave ali utišanjem glasnosti zvonjenja v določenih javnih prostorih; gledališče, kino, letalo ali tudi z onemogočanjem delovanja mobilnega telefona. Posebna oblika omejevanja uporabe mobilnega telefona je začasni odvzem le-teh, npr. v šolah med poukom.

Ena od temeljnih človekovih pravic je pravica do zasebnosti. To pravico v naši državi ureja že Ustava RS, in sicer v 35. členu – varstvo pravic zasebnosti in osebnostnih pravic. (Ustava Republike Slovenije (URS), 1991) Prav tako pa Ustava RS v 67. členu določa kot samostojno pravico lastnino. Pravica do spoštovanja zasebnosti in družinskega življenja je ena od osnovnih človekovih pravic in temeljnih svoboščin. (Ustava Republike Slovenije (URS), 1991)

Živimo v dobi informacijske družbe, saj sodobni način komuniciranja in pretok informacij poteka v vse večji meri preko elektronskih in mobilnih medijev. Kot že je bilo večkrat navedeno, posega v vsa področja našega življenja; v prosti čas in na zabavo, v družinsko življenje, na zaposlitev, v bančništvo, na izobraževanje itd. Na vseh teh področjih ob uporabi elektronskih oz. mobilnih medijev (mobilnih telefonov, računalniki) uporabniki za seboj puščajo t. i. "elektronsko sled"; informacije, ki se rutinsko shranjujejo in beležijo vsa dejanja uporabnika. Poleg naključnih elektronskih sledi se tovrstni podatki zbirajo tudi z določenim namenom in na ta način postanejo dostopni posameznikom ter ustanovam, tudi takrat, ko za njihovo uporabo niso pooblaščen ali podatke uporabljajo za drugačen namen, kot so bili zbrani. Kar pomeni, da gre za zlorabo osebnih podatkov.

Varstvo osebnih podatkov zagotavlja Ustava RS v 38. členu.

Zlorabo osebnih podatkov ureja Kazenski zakonik v 143. členu, kjer je v 2. in 3. odstavku posebej urejen »nepooblaščen vstop v računalniško vodeno zbirko podatkov z namenom, da bi sebi pridobil kakšen osebni podatek« ter objavo osebnih podatkov na svetovnem medmrežju. Za področje varstva osebnih podatkov ima naša država področni zakon – Zakon o varstvu osebnih podatkov (ZVOP). Ta zakon posebej določa, da se osebni podatki lahko obdelujejo le, če njihovo obdelavo določa zakon ali je zato podana osebna privolitev posameznika – 8. člen ZVOP-a.

3.2 Zakonska ureditev uporabe mobilnega telefona v javnosti

V naši državi zakonodaja ne ureja uporabe mobilnega telefona oziroma ne prepoveduje njegove uporabe, tudi ne na mestih, kjer je sicer uporaba prepovedana s posebnimi obvestili. V zvezi z posebej glasno in neustrezno uporabo mobilnega telefona, ki bi druge vznemirjala, razburjala ali ogrožala, bi bilo možno uporabiti 1. odstavek 7. člena Zakona o varstvu javnega reda in miru (Zakon o varstvu javnega reda in miru (ZJRM-1), 2006).

3.3 Možnost nadzora uporabnikov mobilnega telefona

Ob stalni dosegljivosti uporaba mobilnega telefona omogoča tudi nadzor nad dosegljivostjo. Še bolj pomembno, kot biti dosegljiv drugim, je pomembno, da so drugi dosegljivi nam. Uporabnik se lahko s pomočjo različnih funkcij, kot so identifikacijska številka kličočega, telefonska tajnica, čakajoči klic, glasovna pošta, odloča, komu in kdaj se bo oglasil oziroma odgovoril. Najnovejši pametni telefoni omogočajo še večji in bolj natančen nadzor uporabnika, npr. opcija ugotavljanja lokacije, s pomočjo katere se lahko kadar koli ugotovi, kje se uporabnik nahaja.

Nenehna dosegljivost je ena od največjih prednosti uporabe mobilnih naprav, lahko pa jo razumemo tudi kot oviro, saj to dejansko pomeni, da smo drugim ves čas na voljo. Tako prihaja do omejevanja prostega in zasebnega časa, delovnika in prostih dni. Poleg tega pa pride do prepletanja različnih aspektov življenja, delovnega in zasebnega, npr. službeni klici v prostem času in zasebni klici v delovnem času. To pa lahko pripelje tudi do konfliktnega odnosa, na eni strani svobode in avtonomije, po drugi strani pa nadzora.

Nadzor uporabnika mobilnih naprav lahko razumemo v pozitivnem smislu, npr. nadzor staršev nad mladoletnimi otroki zaradi njihove varnosti. Po drugi strani pa je nadzor lahko izrazito negativne narave, npr. izvajanje kontrole v okviru psihičnega nasilja.

3.4 Uporaba osebnih mobilnih telefonov na delovnem mestu

Poleg tega, da uporabljamo mobilni telefon kot sredstvo za osebno komuniciranje, zabavo, iskanje in posredovanje raznovrstnih informacij in vsebin, je tudi orodje za delo. Z njegovo pomočjo ima uporabnik možnost učinkovito usklajevati delo, družinsko življenje in prosti čas z namenom bolje organizirati svoja opravila in zadolžitve ter na ta način prihraniti čas in denar. Istočasno mobilna naprava ali mobilni telefon ponuja možnost za večjo kontrolo delovne organizacije nad zaposlenim, tako v službenem času kot v njegovem zasebnem življenju.

Uporabniki mobilnih telefonov te uporabljajo tudi med delovnim časom, vendar je to odvisno od vrste zaposlitve in dela, ki ga opravlja. Nekdo, ki je zaposlen kot učitelj med poukom mobilnega telefona ne more uporabljati v tolikšni meri, kot nekdo, ki dela kot administrator, ki s strankami nima stika ali npr. blagajničarka. Nadaljnja omejitev uporabe mobitela med delovnim časom je tudi intenzivnost in zahtevnost dela. V primeru, ko je intenzivnost dela

velika, je uporaba mobilnega telefona moteča do te mere, da vsega dela ne bi bilo možno opraviti. Enako velja za zelo zahtevna dela, kjer je za uspešno opravljeno delo potrebna stalna zbranost. Predvsem pa je uporaba mobilnega telefona med službenim časom in dejanska uporaba tega odvisna od odnosa uporabnika do dela, odgovornosti in odgovornosti za kvalitetno opravljanje dela. Pri tem je bistvenega pomena presoja posameznika, kdaj, na kakšen način, za kakšen namen in v kolikšni meri bo mobilni telefon med delovnim časom uporabljal. Večina delodajalcev ne oporeka uporabi mobilnega telefona v smislu kratkih pogovorov ali preverjanja sporočil in elektronske pošte v zvezi z družinskimi člani, naročanjem pri zdravniku in podobno. Sporna postane uporaba mobilnega telefona, ko je ta tako pogosta, da moti delovni proces ali zaposleni ta delovni proces celo prekinja, ker uporablja mobilni telefon za razvedrilo in zanemarljive delovne dolžnosti. Ob tem se postavlja vprašanje presoje, kdaj je uporaba mobilnega telefona med delovnim časom še ustrezna in nemoteča in kdaj ne. Zaradi pretirane uporabe lahko pride do nestrinjanja med delodajalcem in zaposlenim.

3.5 Uporaba mobilnih telefonov na delovnem mestu in pravica do zasebnosti

Z namenom zaščite lastnega informacijskega telekomunikacijskega sistema in racionalne rabe službenih delovnih sredstev ter tudi delovnega časa imajo delodajalci pravico do nadzora uporabe službenih sredstev z namenom preprečitve zlorabe teh za zasebne namene, saj je delodajalcu v interesu, da se sredstva podjetja izkoriščajo predvsem v službene namene. Pri tem lahko pride do konflikta interesov med pravicami delodajalca, da nadzira ustreznost in namembnost uporabe lastnih delovnih sredstev in pravice zaposlenega do zasebnosti in avtonomije. Pojavlja se tudi interes tretjih oseb, s katerimi zaposleni komunicira preko službenih telekomunikacijskih sredstev in se ne zavedajo, da se izvaja nadzor nad to komunikacijo (Kovačič, 2003).

Glede na to, da ljudje veliko časa preživijo na delovnem mestu je nujno, da jim je zagotovljena pravica do zasebnosti tudi na delovnem mestu. Torej je potrebna uravnoveščenost oziroma sorazmernost med zasebnostjo na delovnem mestu in obsegom nadzora delodajalca, zato pravica delodajalca do nadzora ne more biti absolutna, prav tako ne more pravica do zasebnosti delavca absolutno prevladati nad lastninsko pravico delodajalca.

Za poseg v zasebnost mora biti podana zakonska podlaga in sodna odredba.

Znana sta primer Halford in Copland proti Združenemu Kraljestvu pri Evropskem sodišču za človekove pravice, ki je s svojo sodbo potrdilo pravico delavca do zasebnosti na delovnem mestu in določilo, da je potrebno delavca vnaprej opozoriti in ga seznanimi za kakšen namen in v katerih primerih se ukrep nadzora uporablja, npr. nadzor telefonskih klicev, elektronske pošte, sledenje z GPS napravami (Informacijski pooblaščenec: Povzetki sodb, 2017).

V zvezi z zaščito zasebnosti na delovnem mestu je informacijski pooblaščenec Republike Slovenije izdal podrobne smernice – Zlata pravila zasebnosti na delovnem mestu:

1. Delodajalec lahko od zaposlenega zbira in nadalje obdeluje le toliko osebnih podatkov, kolikor je to nujno zaradi izvrševanja pravic in dolžnosti iz delovnega razmerja in kar določa zakonodaja
2. Delavec ima tudi na delovnem mestu pravico do zasebnosti, sorazmerno z zakonitim ciljem, ki mu delodajalec sledi.
3. Vsakršno obdelavo osebnih podatkov v okviru delovnega razmerja je potrebno izvrševati kar se da restriktivno, vendar je ni dopustno izsiliti.
4. Za osebne podatke, ki niso zajeti v 1. pravilu, je potrebno pridobiti osebno privolitev zaposlenega, vendar ne s silo.
5. Poseg v zasebnost delavca na delovnem mestu je mogoče izvesti le, ko pride do kolizije z neko drugo ustavno pravico in ta v konkretnem primeru prevlada« (Zlata pravila zasebnosti na delovnem mestu, 2017).

Vsekakor pa je potrebna tudi zavestna, osebna presoja o uporabi osebnih mobilnih naprav za zasebne namene med delovnim časom, saj delodajalec upravičeno pričakuje, da bo delo opravljeno strokovno, kvalitetno in pravočasno. Pri ustrezni uporabi osebnih mobilnih naprav za zasebne namene med delovnim časom je smiselno upoštevati naslednje ukrepe: utišati zvok na osebni mobilni napravi, uporaba le za pomembne osebne zadeve, uporaba glasovne pošte, v primeru uporabe primeren, dovolj zaseben prostor, ne uporaba na delovnih sestankih (McKay, 2016).

4 EMPIRIČNI DEL DIPLOMSKEGA DELA

V raziskovalnem delu diplomskega dela bodo predstavljeni rezultati spletne ankete. Anketa zajema področje uporabe mobilne telefonije ter družbenih omrežij na delovnem mestu.

4.1 Anketni vprašalnik

Za raziskavo smo uporabili spletni vprašalnik, v katerem je bilo zastavljenih 13 vprašanj, ki so obsegala osnovne podatke anketirancev (spol, starost) in njihov odnos do uporabe mobilnih telefonov, socialnih omrežij ter uporabo mobilnega telefona na delovnem mestu.

4.2 Namen raziskave

Namen diplomskega dela je raziskati področje mobilne telefonije in uporabo mobilnih naprav na splošno kot tudi na delovnem mestu. Raziskali smo tudi področje družabnih omrežij, v kolikšni meri se uporabljajo in katera so tista, ki so najbolj priljubljena.

Cilj diplomskega dela je s pomočjo rezultatov spletne ankete potrditi oziroma ovreči hipoteze, ki sem si jih zastavila.

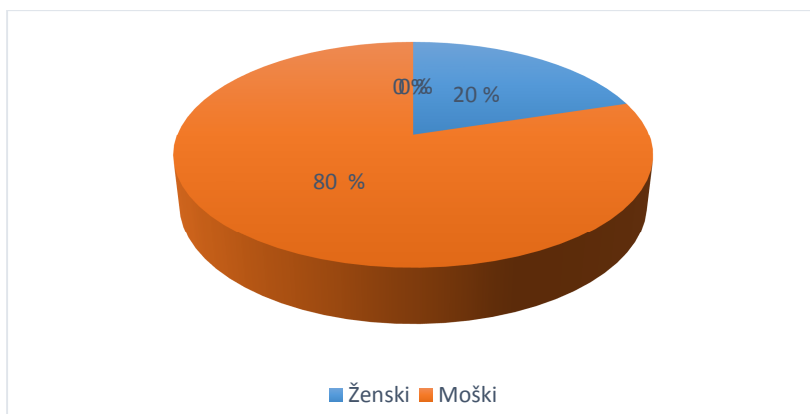
H1: Socialna družbena omrežja so bolj priljubljena med mlajšo generacijo.

H2: Moji sodelavci kupujejo boljše telefone, da bi se zlili z okolico.

H3: Zaposleni, ki po telefonu govorijo več, naredijo manj od tistih, ki se po telefonu ne pogovarjajo toliko.

4.3 Rezultati raziskave

V raziskavi je sodelovalo 88 anketirancev, od tega je bilo 71 žensk, kar predstavlja 81 % vseh vprašanih ter 17 moških, kar predstavlja preostalih 19 % vprašanih.

Graf 1: Razmerje med anketiranimi po spolu

Vir: (Lastna raziskava, 2017)

1. vprašanje : Navedite vašo starost.

Anketiranci pripadajo različnim starostnim skupinam, zato jih razdelimo v različne generacije.

Tabela 1: Prikaz različnih generacij anketirancev.

Vrsta generacij	Starostne skupine	Št. predstavnikov med anketiranci
Generacija "baby boom"	Rojeni med leti 1945–1960	7
Generacija X	Rojeni med leti 1961–1980	27
Generacija Y	Rojeni med leti 1981–1995	46
Generacija Z	Rojeni po letu 1995	8

Vir: (Lastna raziskava, 2017)

Iz tabele 1 je razvidno, da največ anketirancev, kar 46 odstotkov, pripada generaciji Y. Med leti 1981–1995 je bilo rojenih 51 % vseh anketiranih. Med njimi je bilo 38 oseb, ki je bilo starih od 22 do 29 let ter 8 oseb, ki so bili stari od 30 do 35 let. Druga najštevilčnejša skupina je generacija X, saj je bilo 27 anketirancev rojenih med leti 1961–1980, kar pomeni 29 % vseh anketirancev. Sledita še generaciji Z, ki ji pripada 8 predstavnikov, to je 8 %, ter generacija "baby boom", kateri pripada 7 predstavnikov, torej 7 % vseh anketiranih.

Med mlajšo generacijo sem uvrstila vse anketirance, ki so mlajši od 30 let. V to skupino spada 46 oseb, kar znaša več kot polovico vseh sodelujočih.

2. vprašanje: Ali uporabljate mobilni telefon oz. ste lastnik mobilnega telefona?

Na to vprašanje je vseh 88 anketirancev odgovorilo z DA. Glede na to, da živimo v času visoke tehnologije, kjer pretok informacij večinoma poteka preko mobilnih naprav in računalnikov, ta rezultat ni presenetljiv.

3. vprašanje: Katere znamke je vaš mobilni telefon?

Ena izmed postavljenih hipotez opredeljuje področje, kateri so razlogi za nakup mobilnega telefona, zato se mi je zdelo logično, da zastavim vprašanje, katero mobilno znamko telefona anketiranci uporabljajo. Rezultati so naslednji.

Anketiranci uporabljajo 12 različnih znamk mobilnih naprav. Med najbolj priljubljenimi je Samsung, saj ga uporablja kar 39 predstavnikov oziroma 42 % vseh anketirancev. Sledita mu Iphone z 21 predstavniki, to predstavlja 24 % vseh anketirancev ter Huawei z 11 predstavniki, kar je 12 % vseh anketirancev. Med uporabljenimi znamkami so še LG, katerega uporablja 5 % vseh, Sony in Lenovo, vsak predstavlja 3 % vseh anketirancev ter HTC z 2 %. Sledijo jim še Nokia, Xiaomi, OnePlus, Asus ter Umi, ki imajo vsak po enega predstavnika.

Rezultati analize niso nikakršno presenečenje, saj sta Samsung in Apple vodilni družbi na področju mobilnih naprav. Ponujata vrhunske mobilne naprave, ki so funkcijsko dovršene in privlačne za oko.

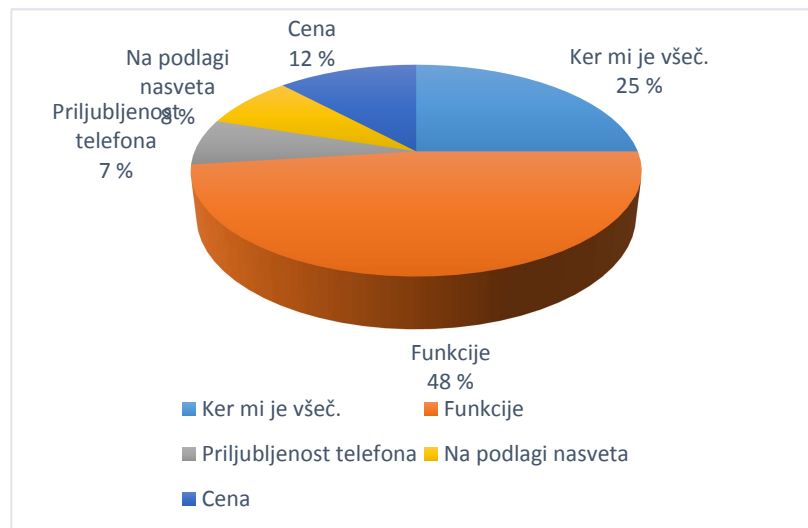
4. vprašanje: Kaj je prispevalo k temu, da ste se odločili za nakup ravno tega mobilnega telefona?

Odgovori na to vprašanje so pomembni za potrditev oziroma ovržbo hipoteze številka 2: *Moji sodelavci kupujejo boljše telefone, da bi se zlili z okolico.* S tem vprašanjem smo iskali razloge za nakup mobilne naprave, ki jo trenutno uporabljajo anketiranci. Možnih je bilo več odgovorov.

Rezultati kažejo, da je 48 % anketirancev izbralo svoj telefon zato, ker ima številne funkcije oziroma tiste, ki so si jih želeli. 25 % anketirancev se je za nakup mobilnega telefona odločila

zato, ker jim je všeč, za 12 % je bila najpomembnejša cena, 8 % je pri nakupu telefona upoštevalo nasvet drugih in le 7 % zato, ker je telefon trenutno priljubljen med uporabniki mobilne telefonije.

Iz odgovorov anketirancev je razvidno, da hipoteze številka 2 ne moremo potrditi, saj priljubljenost telefona med drugimi uporabniki ni najpomembnejši razlog za nakup mobilnega telefona.

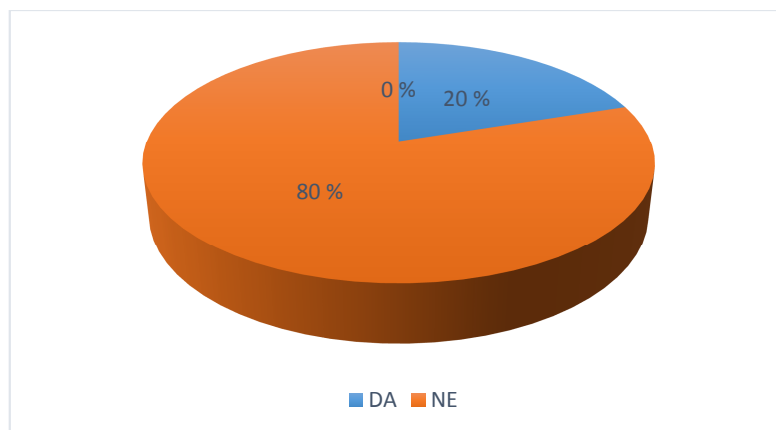
Graf 2: Razlogi za nakup mobilnega telefona.

Vir: (Lastna raziskava, 2017)

5.vprašanje: Ali uporabljate družbena omrežja?

80 % anketirancev družbena omrežja uporablja, preostalih 20 % pa jih ne.

Od 46 udeležencev, ki predstavljajo mlajšo generacijo, je 45 oseb odgovorilo, da uporabljajo socialna omrežja in le en je dejal, da jih ne uporablja.

Graf 3: Uporaba družbenih omrežij.

Vir: (Lastna raziskava, 2017)

Naslednja vprašanje se nanašajo na uporabo socialnih omrežij, kolikokrat na teden jih uporabljajo in katera so le-ta.

6. vprašanje: *Katera socialna družbena omrežja uporabljate? (Možnih je bilo več odgovorov.)*

Tabela 2: Uporaba socialnih omrežij v %.

Vrsta socialnega omrežja	Uporaba v %
Facebook	30
Facebook Messenger	24
Instagram	19
Snapchat	17
Twitter	4
LinkedIn	4
Drugo	2

Vir: (Lastna raziskava, 2017)

Iz odgovorov anketirancev je razvidno, da je med njimi največ uporabnikov Facebooka, saj ga 54 % uporablja. To je v skladu z raziskavami, ki potrjujejo, da je v Sloveniji najbolj priljubljeno družbeno omrežje Facebook.

7. vprašanje: Ali imate Facebook aplikacijo na vašem telefonu ali ga uporabljate izključno le na računalniku?

Na voljo so imeli 3 trditve kot odgovor.

1 (Facebook uporabljam izključno na svojem mobilnem telefonu.)

2 (Facebook uporabljam izključno na računalniku.)

3 (Facebook uporabljam na mobilnem telefonu in računalniku.)

Na to vprašanje je odgovorilo 71 anketirancev, medtem ko se je 19 oseb odločilo, da na to vprašanje ne odgovorijo.

53 % vseh anketirancev, to je 47 ljudi, je označilo trditev pod številko 3, torej, da Facebook uporabljajo na mobilnem telefonu kot aplikacijo in prav tako na spletu, do katerega dostopajo preko računalnika.

8. vprašanje: Kolikokrat na teden uporabljate socialna družbena omrežja?

Anketiranci so imeli na izbiro 5 trditev, s katerimi so lahko odgovorili na vprašanje, koliko uporabljajo družbena omrežja.

1 (Vsak dan.)

2 (4–5 krat na teden.)

3 (3–4 krat na teden.)

4 (1–2 krat na teden.)

5 (Ne uporabljam socialnih družbenih omrežij.)

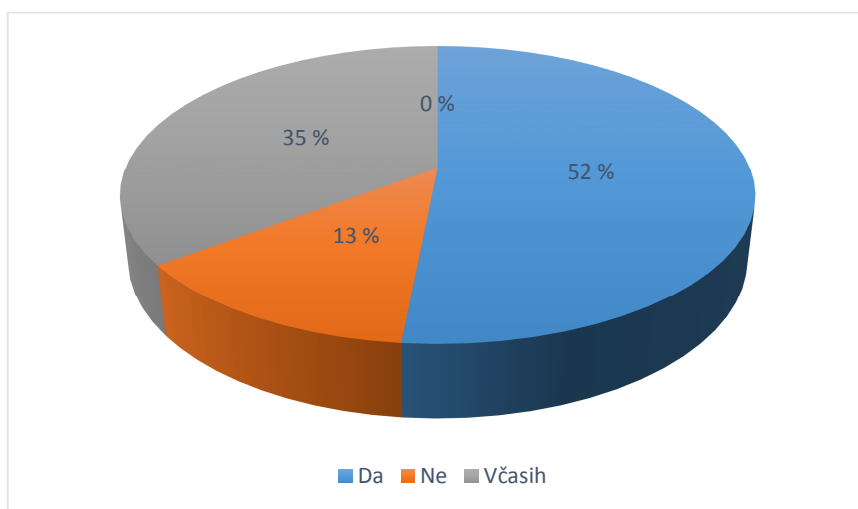
Od vseh, ki so odgovorili na zastavljeno vprašanje, jih 68 % uporablja socialno družbena omrežja vsak dan. Presenetljivo je, da je kar 14 ljudi oziroma 16 % vseh anketirancev

odgovorilo, da socialnih omrežij sploh ne uporabljajo. Preostalih 16 % se je razdelilo med ostale trditve, le 2 % uporabljata socialna omrežja 3–4 krat na teden.

9. vprašanje: Ali uporabljate mobilni telefon med delovnim časom?

51 % sodelujočih je odgovorilo, da mobilni telefon uporabljajo tudi med delovnim časom. 35 % anketirancev mobilni telefon med delovnim časom uporablja včasih, 13 % anketirancev pa mobilnega telefona med delovnim časom ne uporablja.

Velika večina anketiranih, kar 86 %, osebni mobilni telefon v določeni meri uporablja tudi med delovnim časom.

Graf 4: Uporaba mobilnih naprav med delovnim časom.

Vir: (Lastna raziskava, 2017)

10. vprašanje: Za kaj uporabljate mobilni telefon med delovnim časom?

Na voljo je bilo več možnih odgovorov med katerimi so anketiranci lahko izbirali in podali svoje odgovore.

Tabela 3: Razlogi za uporabo mobilnega telefona med delovnim časom.

Vrsta aktivnosti	Uporaba v %
Klici	27

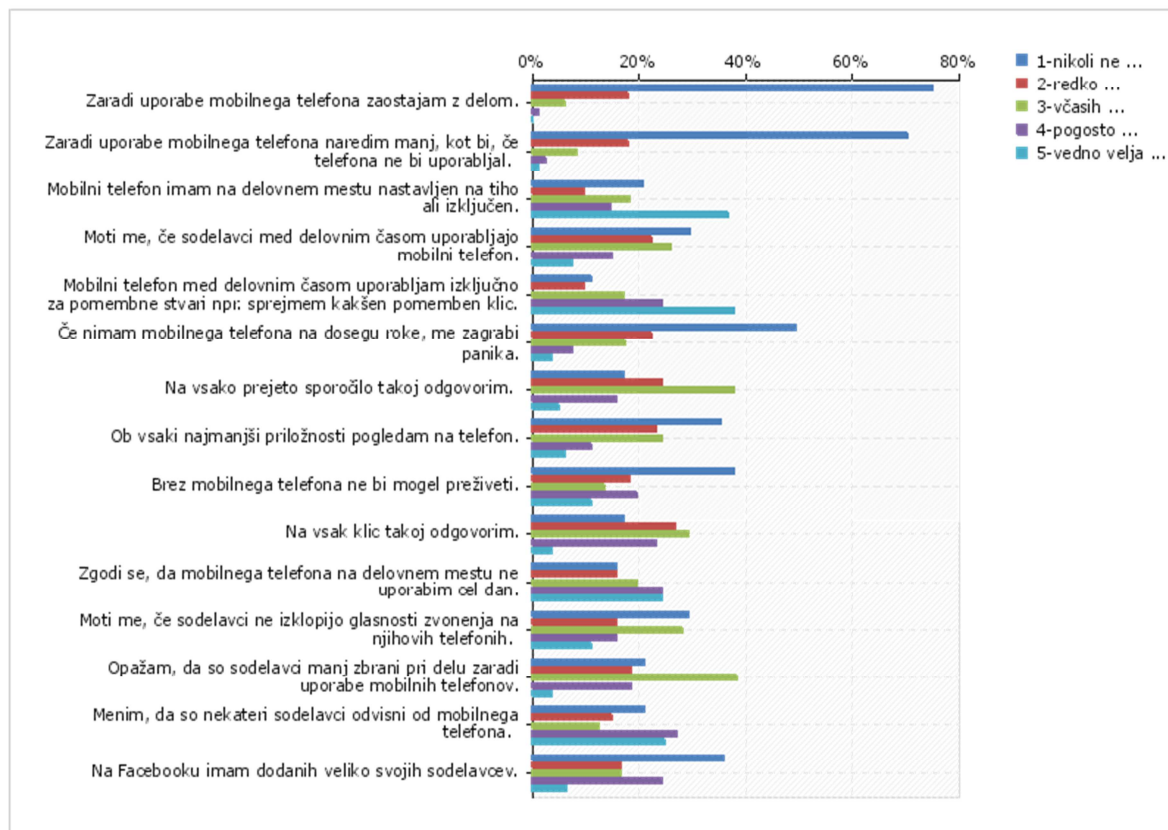
Sporočila	31
Socialna družbena omrežja	11
Brskanje po spletu	10
Pregled pošte	13
Spletno nakupovanje	2
Igranje igrice	2
Poslušanje glasbe	1
Branje knjig	0
Drugo	3

Vir: (Lastna raziskava, 2017)

31 % anketiranih mobilne naprave med delovnim časom uporablja za pregledovanje in odgovarjanje na besedna sporočila, torej pošiljanje in branje SMS sporočil. Sledi jim sprejemanje in odgovarjanje na klice, saj se kar 27 % vseh anketirancev med delovnim časom pogovarja po mobilnem telefonu. 13 % sodelujočih med delovnim časom na mobilnem telefonu pregleduje svoj osebni elektronski predal. 11 % anketirancev na mobilnem telefonu med delovnim časom dostopa do socialno družbenih omrežij. 10 % vseh anketiranih mobilni telefon med delovnim časom uporablja za brskanje po spletu. 2 % mobilni telefon med delovnim časom uporablja celo za spletno nakupovanje, še dodatna 2 % pa za igranje igrice.

Iz ankete izhaja, da 71 % vprašanih uporablja osebni mobilni telefon med delovnim časom za komuniciranje z drugimi, bodisi s pomočjo besednih sporočil, klicev ali elektronske pošte.

Naslednji vprašanji sta sestavljeni iz trditev, na katere so anketiranci morali odgovoriti tako, da so med petimi ponujenimi odgovori odgovorili na zastavljene trditve. Vprašanje 11 pokriva področje uporabe mobilnega telefona med delovnim časom ter vpliv na delo anketirancev. Vprašanje 12 pa se bolj nanaša na samo uporabo mobilnega telefona med delovnim časom, katere vrste tehnik komuniciranja se poslužujejo med delovnim časom in kakšna je njihova odzivnost in dosegljivost med delovnim časom.

Graf 5: Uporaba mobilnega telefona med delovnim časom ter njegov vpliv na delo anketirancev.

Vir: (Lastna raziskava, 2017)

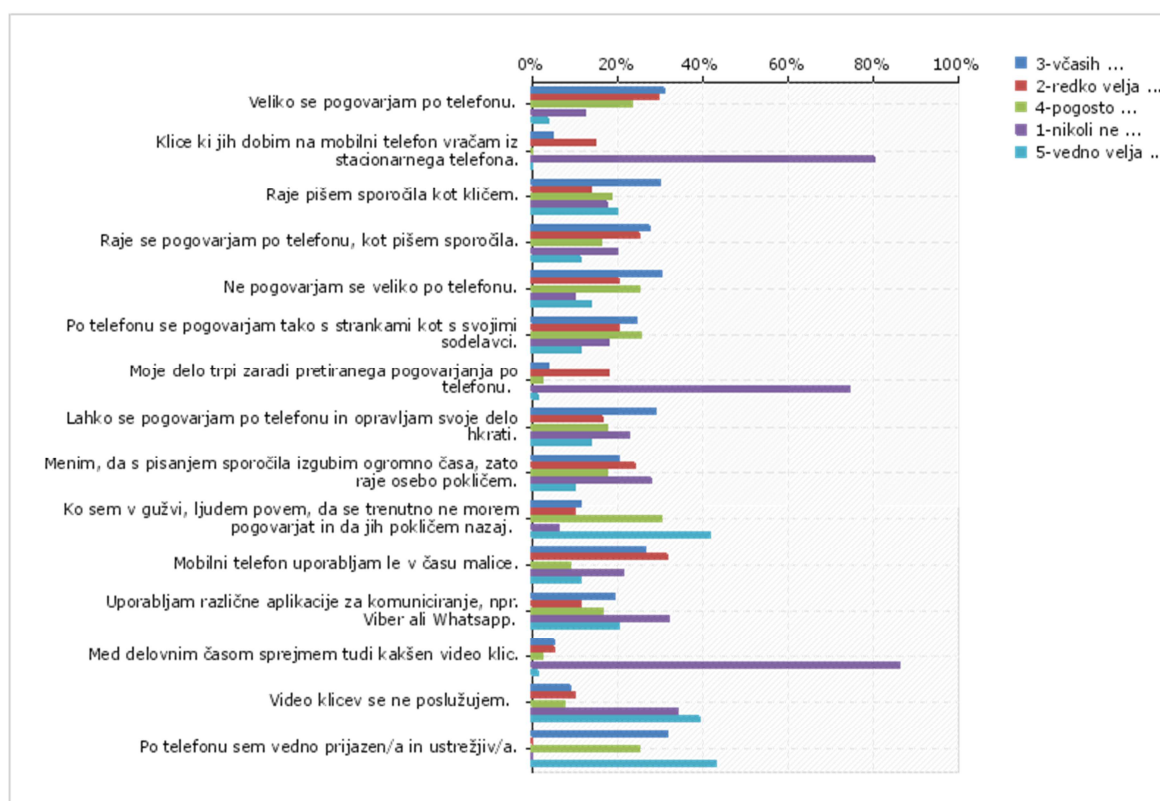
75 % anketirancev je odgovorilo, da zaradi uporabe mobilnega telefona med delovnim časom ne zaostajajo z delom, 70 % tudi meni, da zaradi uporabe ne opravi manj dela.

24 % osebnega mobilnega telefona med delovnim časom ne uporablja. Nadaljnjih 24 % anketirancev pa pogosto ne uporabi mobilnega telefona ves delovni čas.

1/3 anketirancev je odgovorila, da jih ne moti, če sodelavci med službenim časom uporabljajo mobilne telefone za zasebne zadeve. Prav tako je približno tretjina vprašanih odgovorila, da jih ne moti, če sodelavci ne utišajo zvonjenja na njihovih mobilnih telefonih.

38 % anketiranih je navedlo, da pri svojih sodelavcih opažajo manjšo zbranost pri delu zaradi uporabe mobilnega telefona za zasebne namene.

12. vprašanje

Graf 6: Uporaba mobilnega telefona med delovnim časom.

Vir: (Lastna raziskava, 2017)

74 % vseh anketiranih pravi, da njihovo delo zaradi pretiranega pogovarjanja po osebem mobilnem telefonu ne trpi.

31 % vprašanih je odgovorilo, da včasih veliko govorijo po telefonu ter nadaljnjih 23 % pravi, da pogosto govorijo po telefonu.

14 % vprašanih meni, da se lahko hkrati pogovarjajo po telefonu in kljub veliki zasedenosti opravlja svoje delo. Nadaljnjih 18 % pa meni, da lahko tako ravna pogosto. 23 % pa jih meni, da tega ne zmorejo.

42 % anketirancev je odgovorilo, da v primeru velike zasedenosti z delom ne opravljajo osebnih klicev, temveč te opravijo kasneje. Pogosto na enak način ravna nadaljnjih 30 %.

Zgolj 11 % vprašanih je odgovorilo, da osebni mobilni telefon uporablja izključno v času malice.

1/5 vprašanih raje mobilni telefon med delovnim časom uporabi za pisanje SMS sporočil, 11 % pa vedno uporablja mobilni telefon za klice.

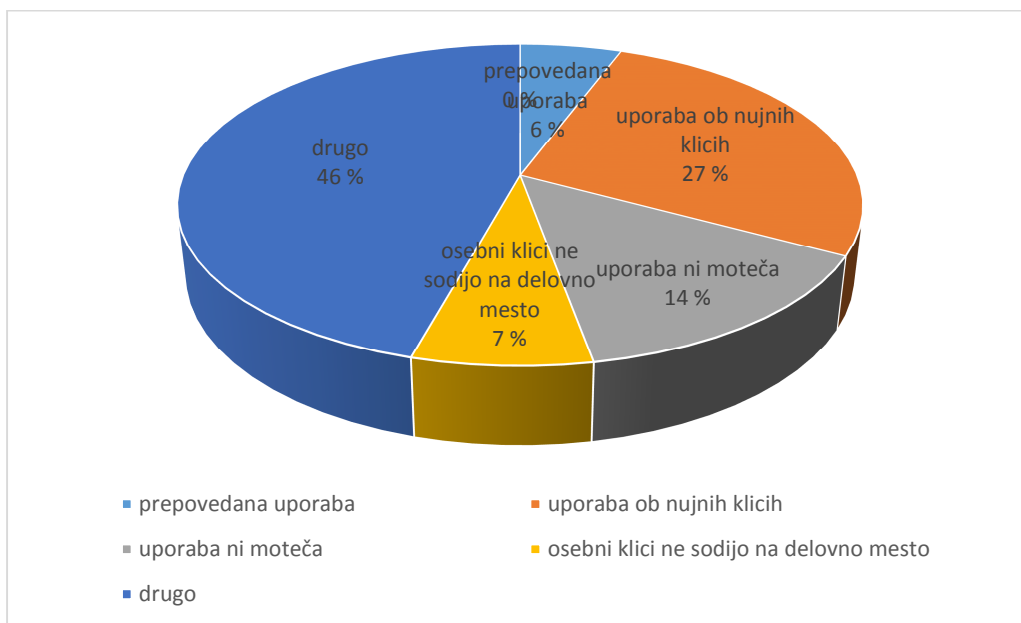
Zadnje vprašanje se nanaša na osebno mnenje anketirancev, torej, kakšno je njihovo splošno mnenje o uporabi mobilnega telefona med delovnim časom.

Izmed 70 anketirancev, ki so odgovorili na to vprašanje jih je le 6 % mnenja, da bi morala biti uporaba osebnega mobilnega telefona za osebne zadeve na delovnem mestu prepovedana. Nadaljnjih 7 % meni, da osebni klici ne sodijo na delovno mesto. Glede na to, da nas osebni telefon spremlja povsod in ves čas, predstavlja 13 % zgoraj navedenih razlogov dokaj visok delež, saj bi pričakovali, da je zaposlen zmožen presoditi, kakšna je ustrezna uporaba mobilnega telefona na delovnem mestu, da ta še ne posega v delovni proces. 27 % anketiranih meni, da je sprejemljivo med delovnim časom uporabljati mobilni telefon za osebne namene v primeru nujnih zadev, kar pomeni, da nekoliko manj kot 1/3 tistih, ki so odgovorili meni, da je potrebno uporabo mobilnega telefona za zasebne zadeve omejiti zgolj na nujne zadeve, ki jih ni možno spregledati ali odložiti.

14 % vprašanih meni, da osebna uporaba mobilnega telefona ni moteča.

46 % anketiranih je navedlo drugačne odgovore, npr. da je uporaba odvisna od delovnega mesta in narave dela, da se ga lahko uporablja, dokler delo ne trpi, da se ga sme uporabiti, če je delo že opravljeno, uporablja se naj samo med odmori, dokler je uporaba zmerna.

Iz vseh odgovorov je razvidno, da večina anketirancev meni, torej 87 %, da uporaba osebnega mobilnega telefona med delovnim časom v osebne namene sprejemljiva, vendar pod določenimi pogoji. Ti pogoji pa se nanašajo tako na nujnost osebne zadeve kot na delovno mesto in delo samo.

Graf 7: Mnenja anketiranih o uporabi osebnega mobilnega telefona na delovnem mestu.
Vir: (Lastna raziskava, 2017)

4.4 Povzetek ankete

Anketni vprašalnik je obsegal 13 vprašanj, ki so se nanašala na uporabo in odnos do mobilnih naprav in socialnih omrežij. V anketi je sodelovalo 88 oseb. Anketirani so bili povabljeni preko elektronske pošte ter družbenega omrežja Facebook. K sodelovanju so bili povabljeni sodelavci pri delodajalcu, kjer trenutno opravljam študentsko delo, in tudi spletni prijatelji (osebe, ki dostopajo do mojega profila na Facebooku) ter drugi uporabniki spletnega omrežja Facebook.

V anketi je sodelovalo več žensk kot moških, razmerje je bilo več kot 4 proti 1.

Prevladovala je starostna skupina generacije Y, rojenih med leti 1981–1995, in so predstavljali več kot polovico anketiranih.

Vsi anketiranci so dejali, da uporabljajo mobilni telefon. V največjem številu uporabljajo mobilne naprave znamk Samsung in Apple. Najbolj odločilen razlog za nakup mobilne naprave je tehnična zmogljivost telefona, v smislu najrazličnejših funkcij.

80 % anketirancev je uporabnikov socialnih omrežij. Več kot 50 % uporablja Facebook. Anketiranci na socialna omrežja dostopajo preko aplikacije na mobilnem telefonu kot tudi preko osebnega računalnika. 68 %, ki so odgovorili na zastavljeno vprašanje, uporabljajo družbeno socialna omrežja vsak dan.

51 % sodelujočih v raziskavi je odgovorilo, da uporablja osebni mobilni telefon tudi med delovnim časom, nadaljnjih 35 % pa ga uporablja včasih. 13 % sodelujočih je odgovorilo, da mobilnega telefona med delovnim časom ne uporablja.

Največ tistih, ki mobilni telefon uporabljajo med službenim časom v osebne namene, jih uporablja za sprejemanje in pošiljanje kratkih besednih sporočil (31 %), nadaljnjih 27 % za pogovor, 34 % pa za dostopanje do socialnih omrežij, brskanja po spletu ter pregled osebne elektronske pošte.

Velika večina vprašanih, 75 %, je odgovorilo, da zaradi uporabe mobilnega telefona med delovnim časom ne zaostajajo s svojim delom. 70 % jih meni, da zaradi uporabe mobilnega telefona med delovnim časom ne opravi manj dela. 24 % vprašanih je odgovorilo, da mobilnega telefona med delovnim časom ne uporablja.

1/3 anketirancev je izrazilo, da jih uporaba mobilnega telefona med delovnim časom pri sodelavcih ne moti.

74 % anketirancev meni, da njihovo delo zaradi pretiranega pogovarjanja po osebni mobilni telefonu ne trpi.

4.5 Postavljene hipoteze v odnosu do rezultatov raziskave

H1: Socialna družbena omrežja so bolj priljubljena med mlajšo generacijo.

Rezultati ankete potrjujejo postavljeno hipotezo. Izmed 88 udeležencev jih 46 predstavlja mlajšo generacijo, v katero sem uvrstila vse, ki so stari manj kot 30 let. Izmed teh je 98 % odgovorilo, da uporablja socialna omrežja in le 2 % je bilo takih, ki socialnih omrežij ne uporabljajo. Med preostalimi anketiranci, ki so stari več kot 30 let, teh je bilo 42, jih socialna omrežja uporablja 62 %.

H2: Moji sodelavci kupujejo boljše telefone, da bi se zili z okolico.

Iz odgovorov anketirancev je razvidno, da hipoteze številka 2 ne moremo potrditi, saj priljubljenost telefona med drugimi uporabniki in zlitje z njimi ni najpomembnejši razlog za nakup mobilnega telefona.

H3: Zaposleni, ki po telefonu govorijo več, naredijo manj od tistih, ki se po telefonu ne pogovarjajo toliko.

Hipoteze, kot je zastavljena, ne morem niti ovreči niti potrditi.

75 % anketirancev je odgovorilo, da zaradi uporabe mobilnega telefona med delovnim časom ne zaostajajo s svojim delom. 70 % meni, da zaradi uporabe mobilnega telefona med delovnim časom ne opravi manj dela. 74 % anketirancev pravi, da njihovo delo zaradi pretiranega pogovarjanja po osebni mobilni telefonu ne trpi.

Iz mnenja sodelujočih v raziskavi izhaja, da uporaba osebnega mobilnega telefona med delovnim časom po njihovem mnenju ne vpliva na kvaliteto in količino opravljenega dela. V raziskavo niso bili vključeni delodajalci, zato ne izvemo, kakšno je stališče z njihove strani o uporabi mobilnega telefona med delovnim časom. Za potrditev ali ovržbo hipoteze bi bilo nujno potrebno poznati mnenja tako zaposlenih kot delodajalcev. Spremljati in analizirati bi morali kazalnike, ki nam bi pokazali, ali je delo kakovostno in strokovno opravljeno delo.

5 SKLEP

V dobi informacijske tehnologije so le redki, ki ne uporabljajo mobilnega telefona. Zaradi svojih prednosti, kot sta prenosljivost in nenehna dosegljivost, je postal nepogrešljiv predmet vsakdanjega življenja in ga uporabljamo za najrazličnejše namene in ne zgolj za komuniciranje. Mobilne telefone ne uporabljamo le v našem privatnem življenju, ampak tudi med delovnim časom.

Namen, ki smo si ga postavili v diplomskem delu, torej raziskati mobilne naprave in njihovo uporabo na delovnem mestu, je dosežen. Glede cilja diplomskega dela, ali uporaba mobilnih naprav na delovnem mestu vpliva na opravljeno delo, se pravi na način, da delo ni opravljeno v skladu z delovnimi zadolžitvami, rezultati raziskave kažejo na to, da uporaba mobilnih telefonov v zasebne namene med delovnim časom ne vpliva bistveno na obseg in kvaliteto opravljenega dela.

Po letu 1977 se je mobilna telefonija v Sloveniji zelo razširila. Novejši statistični podatki kažejo, da je v Sloveniji že več kot 2.300.000 uporabnikov mobilnega omrežja in da število iz leta v leto narašča. Osnovni značilnosti mobilne telefonije, to sta prenosljivost, neprestana dosegljivost, sta tisti, ki ljudi spodbuja k nakupu.

S pojavom interneta so se razvila raznolika socialna omrežja, katerih pomembna značilnost je, da omogočajo interakcije med posamezniki ne glede na geografske, časovne in materialne danosti. To posamezniku omogoča vzpostavljanje in ohranjanje stikov z osebami, s katerimi sicer nikoli ne bi mogel stopiti v stik.

Med glavne prednosti socialnih omrežij sodijo enostavno, hitro in brezplačno dostopanje do različnih vsebin in do velikega števila oseb. Posameznik lahko s pomočjo dostopanja do socialnih omrežij zadovolji interese po druženju in komuniciranju z znanimi in neznanimi osebami, po zabavi, po pridobivanju informacij ter po promoviranju svojih znanj in izkušenj. Pomembne slabosti socialnih omrežij so velika izpostavljenost uporabnika, vdiranje v zasebnost, težka preverljivost resničnosti informacij in vsebin.

Z razširjenostjo uporabe mobilnih telefonov se je dostopanje do socialnih omrežij zelo poenostavilo. Vsebine in informacije, ki so na socialnih omrežij dostopne, so zabavne, izobraževalne in poklicne. Socialna omrežja lahko izkoristimo tudi za trženje in prodajo izdelkov ter storitev. Tudi statistični podatki potrjujejo razširjenost uporabe interneta in s tem

tudi socialnih omrežij, saj je v začetku leta 2016 kar 75 % ljudi starih od 16 do 75 let bilo uporabnikov interneta.

Socialna omrežja posameznikom omogočajo vzpostavitev podpirajočih medsebojnih odnosov, ki pa se od običajnih medsebojnih odnosov razlikujejo po tem, da gre bolj za povezanost kot za odnos in so bolj površinski in brezosebni.

Poleg prednosti in številnih pozitivnih vidikov uporabe socialne omrežij ni možno spregledati negativnih posledic, če uporaba preraste v odvisnost.

Mobilne telefonske naprave ne uporabljamo zgolj v zasebnem času in prostoru, temveč tudi v javnosti, kjer se pač nahajamo. Pri tem pride do prepletanja med zasebnim in javnim, saj naše osebne vsebine postanejo dostopne drugim osebam, ki so slučajno ob naši uporabi mobilnega telefona navzoče. Istočasno so zasebne vsebine drugih oseb dostopne nam, ko smo, ne da bi to v resnici hoteli, priče pogovorom drugih oseb.

Da gre za pomembno tematiko potrjuje dejstvo, da je pravica do zasebnosti ena izmed temeljnih človekovih pravic.

Prav tako ne gre spregledati dejstva, da se ob vsaki uporabi mobilnih oziroma elektronskih naprav shranjujejo podatki v obliki tako imenovanih elektronskih sledi.

Ne le da se vse naše aktivnosti, ki jih opravimo s pomočjo elektronskih naprav, nehote zabeležijo, se določeni podatki zbirajo tudi z določenim namenom. Vedno naprednejše elektronske naprave omogočajo tudi več nadzora nad uporabniki.

Uporaba mobilnih naprav med delovnim časom omogoča uporabnikom učinkovito usklajevanje dela, družinskega življenja in prostega časa. Uporaba mobilnih naprav v zasebne namene med delovnim časom je odvisna od vrste dela in delovnih nalog, od intenzivnosti in zahtevnosti dela pa tudi od odnosa uporabnika do dela.

Delodajalci imajo zaradi zaščite lastnega telekomunikacijskega sistema oziroma delovnih sredstev pravico do nadzora uporabe službenih sredstev za zasebne namene, istočasno pa ima zaposleni pravico do zasebnosti in avtonomije. Nujno je, da sta pravica delodajalca do zaščite njegove lastnine in pravica delavca do zasebnosti usklajeni in da ena ne prevlada nad drugo.

Iz raziskave izhaja, da je uporaba mobilnih telefonov izjemno razširjena, saj jih uporabljajo vsi anketiranci. Prav tako raziskava potrjuje visok delež tistih, ki redno uporabljajo socialna omrežja, med njimi prevladuje mlajša generacija, to so osebe v starostni skupini 22–30 let.

Več kot polovica sodelujočih v raziskavi je potrdila redno uporabo mobilnega telefona tudi med delovnim časom, še tretjina pa je odgovorila, da mobilni telefon med delovnim časom uporabljajo včasih. Iz raziskave izhaja, da le manjši odstotek, nekoliko več kot ena desetina udeležencev raziskave, mobilnega telefona med delovnim časom ne uporablja.

Večina anketirancev je odgovorila, da zaradi uporabe mobilnega telefona med delovnim časom ne zaostaja s svojim delom in da zaradi uporabe mobilnega telefona med delovnim časom ne opravi manj dela. $\frac{3}{4}$ vseh sodelujočih je izrazilo mnenje, da njihovo delo zaradi pretiranega pogovarjanja po osebem mobilnem telefonu ne trpi.

Raziskava je potrdila eno postavljeno hipotezo, eno ovrgla, ene pa ni bilo možno niti potrditi niti ovreči. Večina udeležencev raziskave so pripadniki mlajše generacije. Na zastavljeno vprašanje o uporabi socialnih omrežij jih je velika večina odgovorila pritrdilno, medtem ko je odstotek starejših anketirancev, ki uporabljajo socialna omrežja, nižji.

Raziskava je ovrgla hipotezo, da je poglavitni razlog za nakup mobilnega telefona priljubljenost naprave med drugimi uporabniki, torej zlitje z okolico, saj so udeleženci kot najbolj pomembnem razlog za nakup mobilne naprave navedli funkcionalnost mobilne naprave.

Kar se tiče tretje hipoteze iz mnenja sodelujočih v raziskavi izhaja, da uporaba osebnega mobilnega telefona med delovnim časom ne vpliva na kvaliteto in količino opravljenega dela.

6 VIRI IN LITERATURA

Hribar, U. (2007). *Razvoj mobilnih telefonij*. Ljubljana: Založba FDV.

Informacijski pooblaščenec: Povzetki sodb. (2017). Pridobljeno iz Ip-rs.si : <https://www.ip-rs.si/varstvo-osebnih-podatkov/iskalnik-po-odlocbah-in-mnenjih/sodbe-mednarodnih-sodisc/povzetki-sodb/>

Kovačič, M. (2003). *Mirovni-institut.si*. Pridobljeno iz Zasebnost na internetu: www2.mirovni-institut.si/slo_html/publikacije/pdf/MI_politike_zasebnost_na_internetu.pdf

Lastna raziskava. (2017).

McKay, D. R. (25. oktober 2016). *Thebalance.com*. Pridobljeno iz Rules for Using Cell Phones at Work: <https://www.thebalance.com/rules-for-using-cell-phones-at-work-526258>

Rheingold, H. (2004). *Ne-vidne množice: Horizontalne združbe, trenutne skupnosti in mobilna plemena*. Ljubljana: Založba Vale-Novak.

Socialna omrežja. (brez datuma). Pridobljeno iz Uvod: socialnaomrezja.weebly.com/uvod.html

Spletna družabna omrežja - 10 naj nasvetov. (2017). Pridobljeno iz Safe.si: <https://safe.si/nasveti/druzabna-omrezja/spletna-druzabna-omrezja-10-naj-nasvetov>

Ustava Republike Slovenije (URS). (1991). Pridobljeno iz Pisrs.si: www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=USTA1

Valicon. (2016). *Uporaba družbenih omrežij v Sloveniji v številkah*. Pridobljeno iz Valicon.net: [www.valicon.net/files/Sporocilo%20za%20javnost%202016-06-23%20\(1\).pdf](http://www.valicon.net/files/Sporocilo%20za%20javnost%202016-06-23%20(1).pdf)

Zakon o varstvu javnega reda in miru (ZJRM-1). (22. Junij 2006). Pridobljeno iz Pisrs.si: pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3891

Zdešar, P., & Kogovšek, T. (2007). *Mobilne komunikacije*. Ljubljana: Založba FDV.

Zlata pravila zasebnosti na delovnem mestu. (2017). Pridobljeno iz Ip-rs.si: https://www.ip-rs.si/fileadmin/user_upload/Pdf/brosure/Zasebnost_na_delovnem_mestu.pdf

Značilnosti družabnih omrežij. (2017). Pridobljeno iz Portalosv.si: portalosv.si/druzabna-omrezja/znacilnosti-druzabnih-omrezij/

Zupan, G. (6. oktober 2016). *Stat.si*. Pridobljeno iz Uporaba interneta v gospodinjstvih in pri posameznikih, Slovenija, 2016: www.stat.si/StatWeb/News/Index/6263

7 PRILOGA

Priloga 1: Anketni vprašalnik

Pozdravljeni! Moje ime je Martina in v svoji diplomski nalogi raziskujem vpliv mobilnega telefona na delo zaposlenih. Prosim vas, da izpolnite anketo, ki vam bo vzela 15–20 minut vašega časa. Podatki bodo namenjeni izključno diplomski nalogi. Anketa je popolnoma anonimna.

Že vnaprej se zahvaljujem za sodelovanje!

SPOL:

- ☐ Moški
☐ Ženski

Q1: Navedite vašo starost.

Q2: Ali uporabljate mobilni telefon oz. ste lastnik mobilnega telefona?

- ☐ Da
☐ Ne

Q3: Katere znamke je vaš mobilni telefon?

Q4: Kaj je prispevalo k temu, da ste se odločili za nakup ravno tega mobilnega telefona, ki ga imate sedaj?

Možnih je več odgovorov

- ☐ Ker mi je všeč.
☐ Ker ima vse funkcije, ki jih iščem pri telefonu.
☐ Ker sledim modnim trendom in je ta telefon trenutno zelo priljubljen med ljudmi.
☐ Ker so mi tako svetovali moja družina in prijatelji.
☐ Na izbiro je vplivala predvsem cena telefona.

Q5: Ali uporabljate družbena omrežja?

- ☐ Da
- ☐ Ne

Q6: Katera socialna družbena omrežja uporabljate?

Možnih je več odgovorov

- ☐ Facebook
- ☐ Facebook Messenger
- ☐ Instagram
- ☐ Snapchat
- ☐ Twitter
- ☐ LinkedIn
- ☐ Drugo:

Q7: Ali imate Facebook aplikacijo na vašem telefonu? Ali Facebook uporabljate izključno na računalniku?

- ☐ Facebook uporabljam izključno na svojem mobilnem telefonu.
- ☐ Facebook uporabljam izključno na računalniku.
- ☐ Facebook uporabljam na mobilnem telefonu in računalniku.

Q8: Kolikokrat na teden uporabljate socialna družbena omrežja?

- ☐ Vsak dan
- ☐ 4–5 krat na teden
- ☐ 3–4 krat na teden
- ☐ 1–2 krat na teden
- ☐ Ne uporabljam socialnih družbenih omrežij

Q9: Ali uporabljate mobilni telefon med delovnim časom?

- ☐ Da
- ☐ Ne
- ☐ Včasih

Q10: Za kaj uporabljate mobilni telefon med delovnim časom?

Možnih je več odgovorov

- ☐ Klici
- ☐ Sporočila
- ☐ Socialna družbena omrežja
- ☐ Brskanje po spletu
- ☐ Pregled pošte
- ☐ Spletno nakupovanje
- ☐ Igranje igrice
- ☐ Poslušanje glasbe
- ☐ Branje knjig
- ☐ Drugo:

Q11: Naslednje trditve se nanašajo na delo in vpliv uporabe mobilnega telefona na vaše delo. Izhajate iz vašega vidika (vaše osebno mnenje) in naslednje trditve označite od 1 (nikoli ne velja zame) do 5 (vedno velja zame).

	1-nikoli ne velja zame	2-redko velja zam e	3-včasih velja zame	4-pogosto velja zame	5-vedno velja zame
Zaradi uporabe mobilnega telefona zaostajam z delom.	☐	☐	☐	☐	☐
Zaradi uporabe mobilnega telefona naredim manj kot bi, če telefona ne bi uporabljal.	☐	☐	☐	☐	☐
Mobilni telefon imam na delovnem mestu nastavljen na tihi ali izključen način.	☐	☐	☐	☐	☐
Moti me, če sodelavci med delovnim časom uporabljajo mobilni telefon.	☐	☐	☐	☐	☐
Mobilni telefon med delovnim časom uporabljam izključno za pomembne stvari,	☐	☐	☐	☐	☐

	1-nikoli ne velja zame	2-redko velja zam e	3-včasih velja zame	4-pogosto velja zame	5-vedno velja zame
npr. sprejemem pomemben klic.					
Če nimam mobilnega telefona na dosegu rok, me zagrabi panika.	☐	☐	☐	☐	☐
Na vsako prejeto sporočilo takoj odgovorim.	☐	☐	☐	☐	☐
Ob vsaki najmanjši priložnosti pogledam na telefon.	☐	☐	☐	☐	☐
Brez mobilnega telefona ne bi mogel preživeti.	☐	☐	☐	☐	☐
Na vsak klic takoj odgovorim.	☐	☐	☐	☐	☐
Zgodi se, da mobilnega telefona na delovnem mestu ne uporabim cel dan.	☐	☐	☐	☐	☐
Moti me, če sodelavci ne izklopijo glasnosti zvonjenja na njihovih telefonih.	☐	☐	☐	☐	☐
Opažam, da so sodelavci manj zbrani pri delu zaradi uporabe mobilnih telefonov.	☐	☐	☐	☐	☐
Menim, da so nekateri sodelavci odvisni od mobilnega telefona.	☐	☐	☐	☐	☐
Na Facebooku imam dodanih veliko svojih sodelavcev.	☐	☐	☐	☐	☐

Q12: Naslednje trditve se nanašajo na komuniciranje preko mobilnega oz. stacionarnega telefona in pisanja SMS sporočil. Prosim, da označite trditve od 1 (nikoli ne velja zame) do 5 (vedno velja zame) glede na vaše osebno mnenje o spodaj navedenih trditvah.

	1-nikoli ne velja zame	2-redko velja zame	3-včasih velja zame	4-pogosto velja zame	5-vedno velja zame
Veliko se pogovarjam po telefonu.	☐	☐	☐	☐	☐
Klice, ki jih dobim na mobilni telefon, vračam iz stacionarnega telefona.	☐	☐	☐	☐	☐
Raje pišem sporočila, kot kličem.	☐	☐	☐	☐	☐
Raje se pogovarjam po telefonu, kot pišem sporočila.	☐	☐	☐	☐	☐
Ne pogovarjam se veliko po telefonu.	☐	☐	☐	☐	☐
Po telefonu se pogovarjam tako s strankami kot s svojimi sodelavci.	☐	☐	☐	☐	☐
Moje delo trpi zaradi pretiranega pogovarjanja po telefonu.	☐	☐	☐	☐	☐
Lahko se pogovarjam hkrati po telefonu in opravljam svoje delo.	☐	☐	☐	☐	☐
Menim, da s pisanjem sporočila izgubim ogromno časa, zato raje osebo pokličem.	☐	☐	☐	☐	☐
Ko sem v gneči, ljudem povem, da se trenutno ne morem pogovarjati in da jih pokličem nazaj.	☐	☐	☐	☐	☐
Mobilni telefon uporabljam le v času malice.	☐	☐	☐	☐	☐
Uporabljam različne aplikacije za	☐	☐	☐	☐	☐

komuniciranje, npr. Viber ali Whatsapp.

Med delovnim časom sprejem tudi kakšen
video klic.

☐☐☐☐☐

Video klicev se ne poslužujem.

☐☐☐☐☐

Po telefonu sem vedno prijazen/-a in
ustrežljiv/-a.

☐☐☐☐☐

Q13: Kakšno je vaše splošno mnenje o uporabi mobilnega telefona med delovnim časom?